

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Agendapunt
27 juni 2017	RV/17/00771 Z16-45153	15

Voorstel ingebracht door Vos
Portefeuillehouder H.N. de Ronde
Begrotingsprogramma en 00. Alle taakvelden
taakveld

Onderwerp **Nota Weerstandsvermogen &
Risicobeheersing 2017-2020**

Geacht raadslid,

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met het uitgangspunt dat de gemeente Buren in het kader van het risicomanagement een gedifferentieerde strategie voert.
2. In te stemmen met het uitgangspunt dat de gemeente Buren voor restrisico's een bedrag opneemt in het weerstandsvermogen.
3. In te stemmen met het uitgangspunt dat we restrisico's in het weerstandsvermogen op een gemiddeld niveau afdekken.
4. In te stemmen met het uitgangspunt dat de gemeente Buren streeft naar een weerstandsratio hoger dan of gelijk aan 1.00.
5. In te stemmen met het uitgangspunt dat het college van B&W een concreet voorstel met maatregelen voorlegt aan de raad op het moment dat de weerstandsratio onder 1.00 uitkomt.
6. De Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing als uitwerking van de beslispunten onder 1 t/m 5 vast te stellen.

Samenvatting van het voorstel

Gemeenten beogen grip te hebben op de risico's die horen bij de uitvoering van gemeentelijke taken. De toenemende complexiteit van de samenleving en van projecten waar gemeenten bij betrokken zijn, vereist een methodische benadering van risicobeheersing.

Met de Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing stellen we een dergelijke methodische benadering vast. De beslispunten uit dit raadsvoorstel bevatten de belangrijkste kaders die de raad met deze nota vaststelt. In de nota zelf is de verdere uitwerking opgenomen. Deze nota is de definitieve uitwerking van de startnotitie die de raad op 31 januari 2017 vaststelde, inclusief de toezeggingen omtrent het afdekkingsniveau van de risico's en de hierbij behorende scenario's.

HOOFDLIJNEN

1. Wat is de aanleiding van dit voorstel en wat is het (wettelijk) beleidskader?

In een Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing kan de raad aangeven binnen welke kaders de gemeente haar risico's moet beheersen. Ook kan de raad aangeven hoe de informatievoorziening over de risico's vanuit het college moet zijn en wat de beoogde hoogte van het weerstandsvermogen en de weerstandsratio moet zijn. Zowel de provincie Gelderland als de Kwaliteitscommissie van de gemeente Buren adviseerden de gemeenteraad om in een Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing deze uitgangspunten vast te leggen. U stelde hiervoor

op 31 januari een Startnotitie vast. De Kwaliteitscommissie behandelde op 11 april de definitieve uitwerking van de Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing.

Wettelijk kader

Het weerstandsvermogen en de bepalingen rondom risicobeheersing, staan in artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) als volgt gedefinieerd:

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- a. de weerstandscapaciteit, zijnde middelen en mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat ten minste:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- d. de 5 kengetallen.

Omdat er niet meer dan deze bepaling is vastgelegd in het BBV, draagt deze afzonderlijke nota bij aan het tot stand brengen van een meerjarig risicobeleid. Los van de ontwikkelingen in begroting en jaarstukken, is daarmee een raamwerk beschikbaar waarmee we meerjarig kunnen sturen op de risico's.

Kaderstelling door de raad

Met de voorgestelde besluiten, stelt u een aantal specifieke kaders. De voorgestelde besluiten zijn daarmee de basis voor uitwerking in de nota. Hierbij is de definitie van een risico in de gemeente Buren als volgt: we beschouwen een risico als een onzekere, ongewenste gebeurtenis waardoor het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen en –strategie in gevaar komt.

Differentiatie van risico's

Beslispunt 1 maakt het mogelijk om op een gedifferentieerde manier naar die risico's te kijken. Dat is vooral belangrijk omdat daarmee de basis wordt gelegd hoe we om gaan met risico's. We onderscheiden 4 soorten risico's: operationeel, financieel/markt, schade en strategisch-bestuurlijk. Daarnaast zijn er 4 strategieën om die risico's te beheersen. We kunnen risico's afwentelen, verminderen, vermijden en accepteren.

In de nota leest u de strategie per type risico. In het geval dat we een risico (gedeeltelijk) moeten accepteren, spreken we van een restrisico. Als dat restrisico financieel te vertalen is, nemen we een bedrag op in het weerstandsvermogen (beslispunt 2).

Hoogte van weerstandsvermogen

De verzameling van restrisico's bepaalt de input voor het benodigde weerstandsvermogen. De risico's classificeren we op een standaard manier: we hanteren 5 klassen voor de kans dat het risico zich voordoet en 5 klassen voor het financiële effect als het risico zich voordoet. Vervolgens voeren we een wiskundige simulatie uit om daarmee de financiële effecten te schatten.

Die simulatie kunnen we draaien op 3 niveaus: een laag, gemiddeld en hoog niveau. We stellen met beslispunt 3 voor om te kiezen voor een gemiddelde doorrekening en daarmee afdekking van de restrisico's. Dit correspondeert met de begroting 2017. De gemiddelde doorrekening van de risico's levert voor de jaarrekening 2016 een bedrag op van 3.010.000 dat we moeten reserveren in het weerstandsvermogen. In de paragraaf Financiën vindt u de verschillende scenario's in relatie tot het weerstandsvermogen, de weerstandsratio en het benodigde (vrije) vermogen.

Weerstandscapaciteit & weerstandsratio

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de optelsom van het vrij beschikbare deel van de algemene reserve en het geblokkeerde deel van de algemene reserve (het weerstandsvermogen). De verhouding tussen deze twee bedragen is de weerstandsratio. Met beslispunt 4 streven we er naar om in ieder geval in de algemene reserve een bedrag beschikbaar te hebben dat gelijk is aan de doorgerekende risico's in het weerstandsvermogen (een ratio van 1.00).

Concreet betekent dit, op basis van de risico-inventarisatie in het kader van de jaarstukken 2016 en de stand van de Algemene Reserve na besluitvorming in de raad van 18 april 2017, de volgende weerstandsratio hebben:

Weerstandscapaciteit (Totale Algemene Reserve)	=	€ 4.288.962	=	1.42
Benodigd Weerstandsvermogen 2017		€ 3.010.000		

Beslispunt 5 verplicht vervolgens het college te komen met een concreet plan met maatregelen op het moment dat de geïnventariseerde restrisico's niet meer volledig (ratio 1,00) kunnen worden afgedekt door het beschikbare vermogen. Met beslispunt 6 stellen we de nota als uitwerking van deze beslispunten vast.

De lijst met restrisico's die we in het kader van de jaarstukken 2016 hebben geïnventariseerd, ligt voor raadsleden ter inzage bij de griffie. Dit doen we omdat we in deze lijst onder meer bedragen voor potentiële claims en potentiële verliezen binnen de grondexploitatie hebben geraamd.

2. Wat is het beoogde effect; wat willen we bereiken? En waarom op deze manier?

Risicomanagement heeft meerwaarde voor iedere organisatie. Specifiek voor de gemeente Buren, kan het vaststellen van een Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing er toe leiden dat we op een aantal punten onszelf verbeteren. Dit betreft onder meer:

- *Risicobewustzijn*

Werken vanuit het kader dat mee is gegeven met de nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing, zorgt er voor dat er op het niveau van het college en het MT continu aandacht moet zijn voor de in beeld gebrachte risico's. Door systematisch die risico's in beeld te brengen en daarover verantwoording af te leggen aan de raad, verhogen we het risicobewustzijn.

- *Inzicht en overzicht*

Risicomanagement en het schatten van risico's als integrale beleidsafweging, biedt informatie die tot betere besluitvorming op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau kan leiden;

- *Sturing op weerstandsratio*

Deze ratio biedt duidelijkheid of risico's in balans zijn met het weerstandsvermogen van de gemeente en of de gemeente op korte termijn in staat is grote tegenvallers op te vangen. Dit draagt bij aan de zekerheid of we 'in control' zijn als gemeente.

3. Wat zijn de nadelen en/of mogelijke risico's als de raad het voorstel overneemt?

De keuze voor een gemiddeld niveau van afdekken van de risico's leidt er toe dat we de komende 4 jaar op die (financiële) manier onze risico's afdekken. Dat kan leiden tot een negatief financieel effect op het moment dat de risico's substantieel toe nemen. In dat geval zal dekking moeten worden gevonden binnen andere reserves of binnen de exploitatie.

Een sturing op een weerstandsratio van minimaal 1.00 leidt er toe dat we in ieder geval voldoende ruimte hebben om risico's financieel op te vangen. Echter, als de weerstandsratio zakt naar 1.00, betekent dat ook dat er in de algemene reserve geen vrije middelen beschikbaar meer zijn. Eventuele initiatieven kunnen dan daaruit derhalve niet gefinancierd worden.

4. Wat betekent het als de raad dit voorstel *niet* overneemt?

We zijn als gemeente niet verplicht een Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing vast te stellen. Als u voorstel niet overneemt, dan geldt nog steeds de verplichting om in de begrotingsparagraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing het beleid hierover te formuleren. Nadeel hiervan is dat de kaders niet meerjarig zijn, maar jaar gebonden.

5. Is het een begrotingswijziging?

Nee. Dit voorstel leidt niet tot een begrotingswijziging.

TOELICHTING EN UITVOERING

6. Beleidskader

De Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing vormt een eigenstandig beleidskader voor de periode 2017-2020.

7. Effectmeting, planning en evaluatie

De Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing biedt het college duidelijke kaders voor verdere verbetering van het risicomanagement in de organisatie. Hoofdstuk 5 van de nota gaat hier verder op in. Bij de begroting 2018 informeren we u conform de uitgangspunten over de implementatie van het risicomanagement in de organisatie en welke stappen we hierin hebben gezet. Aan het einde van de planperiode (2020) evalueren we of de nota heeft voldaan aan de wens om meer grip te krijgen op het risicomanagement.

8. Financiën

Bij de behandeling van de Startnotitie vroeg u om duidelijke scenario's voor de hoogte van het weerstandsvermogen en de weerstandsratio. Onderstaande scenario's geven een beeld van de weerstandsratio bij een laag, gemiddeld of hoog afdekkingsniveau van de risico's in relatie tot de hoogte van de algemene reserve. Er zijn twee knoppen: de weerstandsratio en het afdekkingsniveau. Deze hebben een onderlinge interactie.

Een rekenvoorbeeld: stel dat we een gemiddeld niveau en een weerstandsratio van 1.5 nastreven. In dat geval hebben we een algemene reserve van 4.500.000 nodig. Die wordt dan gevormd door 3.010.000 aan weerstandsvermogen en 1.490.000 aan vrije reserve. Omdat er op dit moment 4.289.000 in de totale reserve zit, zouden we in een dergelijk geval € 211.000 aan middelen moeten toevoegen aan het vrije deel van de algemene reserve. Die middelen zijn op dit moment niet beschikbaar. Daarom nemen we als uitgangspunt op dat we streven naar een ratio hoger dan of gelijk aan 1.00, bij een gemiddeld afdekkingsniveau. Op het moment van schrijven bedraagt de ratio 1.42.

Totaal algemene reserve	Laag afdekkings-niveau restrisico's	Weerstands-ratio	Gemiddeld afdekkings-niveau restrisico's	Weerstands-ratio	Hoog afdekkings-niveau restrisico's	Weerstands-ratio
€ 6.000.000	€ 2.527.076	2,4	€ 3.010.000	2,0	€ 3.495.924	1,7
€ 4.500.000	€ 2.527.076	1,8	€ 3.010.000	1,5	€ 3.495.924	1,3
€ 3.000.000	€ 2.527.076	1,2	€ 3.010.000	1,0	€ 3.495.924	0,9
€ 1.500.000	€ 2.527.076	0,6	€ 3.010.000	0,5	€ 3.495.924	0,4

De reserves Sociaal Domein en de Risicoreserve voor BT Doejenburg II houden we in het kader van de risicoberekening buiten de weerstandsratio. Dit is conform uw besluit bij de behandeling van de Startnotitie.

9. Communicatie

Over de Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing hoeft niet apart gecommuniceerd te worden.

10. Burgerparticipatie

De Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing leent zich niet voor burgerparticipatie.

11. Deregulering

De Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing leidt niet tot deregulering.

12. Achtergrondinformatie

Niet van toepassing.

Bijlagen:

- Raadsbesluit
- Was-wordt overzicht
- Ter inzage bij de griffie: de complete lijst met geïnventariseerde restrisico's.

Inlichtingen bij:

Naam	Vos
Afdeling	Bedrijfsvoering – Financiën

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Agendapunt
27 juni 2017	RV/17/00771	15

Onderwerp **Nota Weerstandsvermogen &
Risicobeheersing 2017 - 2020**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 24 april 2017;

besluit:

1. in te stemmen met het uitgangspunt dat de gemeente Buren in het kader van het risicomanagement een gedifferentieerde strategie voert.
2. In te stemmen met het uitgangspunt dat de gemeente Buren voor restrisico's een bedrag opneemt in het weerstandsvermogen.
3. In te stemmen met het uitgangspunt dat we restrisico's in het weerstandsvermogen op een gemiddeld niveau afdekken.
4. In te stemmen met het uitgangspunt dat de gemeente Buren streeft naar een weerstandsratio hoger dan of gelijk aan 1.00.
5. In te stemmen met het uitgangspunt dat het college van B&W een concreet voorstel met maatregelen voorlegt aan de raad op het moment dat de weerstandsratio onder 1.00 uitkomt.
6. De Nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing als uitwerking van de beslispunten onder 1 t/m 5 vast te stellen.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 27 juni 2017

De griffier, De voorzitter,

G. van Droffelaar J.A. de Boer MSc